

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W RACIBORZU ZA 2013 ROK**

SPIS TREŚCI

I.	Organizacja działalności Ośrodka Pomocy Społecznej	3
II.	Wydatki budżetowe realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej	4
III.	Świadczenia z pomocy społecznej i ich realizacja	5
IV.	Działalność pracowników socjalnych	13
V.	Świadczenia: rodzinne, z funduszu alimentacyjnego, składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, dodatki mieszkaniowe, stypendia socjalne i ich realizacja	17
VI.	Działalność Dziennego Domu Pomocy Społecznej, mieszkania chronione	21
VII.	Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej	25
VIII.	Programy realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej	27
IX.	Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi	34
X.	Podnoszenie kwalifikacji oraz szkolenia pracowników	35
XI.	Remonty i zakupy realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej	37
XII.	Podsumowanie działalności Ośrodka Pomocy Społecznej	37
	Wykaz tabel	39

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XXI /314 / 2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. z późn. zm., Zarządzenia Nr 1490 / 2013 z dnia 12 września 2013 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1456);
- 4) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1473 z późn. zm.);
- 7) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.);
- 11) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.).

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2013 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **23 089 312 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2013 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	5 530	5 530
85202	Domy Pomocy Społecznej	2 356 141,14	0	0	2 356 141,14
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	312 984,10	0	0	312 984,10
85206	Wspieranie rodziny	30 428,40	48 287,99	0	78 716,39
85212	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	156 734,54	0	9 299 405,10	9 456 139,64
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	53 320,37	29 903,40	83 223,77
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	698 334,47	790 951,79	0	1 489 286,26
85216	Zasiłki stałe	0	614 639,48	0	614 639,48
85215	Dodatki mieszkaniowe	3 121 241,11	0	0	3 121 241,11
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	2 026 829,17	732 828	0	2 762 699,17
85220	Mieszkania chronione	62 353,15	0	0	62 353,15
85228	Usługi opiekuńcze	233 024,85	0	23 040,85	256 065,70
85295	Pozostała działalność	530 380,21	300 000	168 959,65	999 339,86
	W tym:				
	Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	203 252,10	300 000	0	503 252,10
	Prace społecznie-użyteczne	43 502,47	0	0	43 502,47
	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	283 625,64	0	0	283 625,64
	Dodatki dla osób pobierających świadczenia rodzinne	0	0	168 959,65	168 959,65
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 174 749,11	0	0	1 174 749,11
85415	Stypendia socjalne	63 243,62	252 959,11	0	316 202,73
RAZEM		10 766 443,87	2 792 986,74	9 529 881	23 089 311,61

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w Raciborzu zamieszkiwało 52774 mieszkańców. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2013 r. udzielił wsparcia 756 rodzinom liczącym 1 789 osób. Wsparcie systemem pomocy społecznej objęło:

- 1) w ramach zadań zleconych – 10 osób;
- 2) w ramach zadań własnych – 1 273 osoby.

Ośrodek Pomocy Społecznej stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej, zdrowotnej. Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta, jak i pochodzące z zebranej dokumentacji. Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn. Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez kontrakt socjalny, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439). Należy podkreślić, że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka. Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

W 2013 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 4 039 wywiadów środowiskowych. Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 359 rodzinom. Wydano 6 052 decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 5 963.

Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz. Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie świadczenia niepieniężnego. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2013 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		470	53 868	229 202
Zasiłek okresowy*		513	2 697	793 856
z tego:	środki własne rodz. 85214	X	X	2 904
	dotacja	X	X	790 952
Usługi opiekuńcze		106	16 751	233 025
Sprawienie pogrzebu		9	9	19 905
Zasiłki celowe i w naturze rodz. 85214 i 85295		608	X	819 052
w tym:	zasiłki celowe specjalne	60	165	38 883
Opłata za DPS		139	1 372	2 356 141

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Program wieloletni *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2013 r. ogółem **503 252 zł.**, z czego środki własne gminy wynosiły **203 252 zł.**, a dotacja z budżetu państwa **300 000 zł.**

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie wyżywienia dla dzieci w żłobku i przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w stołówce Ragos przy ul. Kościuszki i z firmy Deso, wyłonionymi w trybie przetargu nieograniczonego.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 956 osób. Z pomocy w formie posiłków (dzieci w żłobku, przedszkolu oraz szkole oraz dorośli w barze) skorzystało 607 osób, a 214 osób otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 211,32 zł).

Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* (obowiązującej do dnia 31 grudnia 2013r.), w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu wyrażało chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola udzielał pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie Ośrodek.

Przepis art. 6a ww. ustawy umożliwił dożywianie w szkołach faktycznie głodnych dzieci i uczniów, którzy z różnych powodów, najczęściej od nich niezależnych, nie mają szansy na spożycie posiłku w szkole, w której przebywają znaczną część dnia.

W związku z tym, w uzasadnionych sytuacjach, pomoc była udzielana bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym. Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W 2013 r. pomocą w formie dożywiania w trybie art. 6a cyt. ustawy objęto maksymalnie 106 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych dot. realizacji programu za lata 2010 – 2013 wynika, że wśród wydatków przeważają koszty zakupu posiłków. W 2010 r. stanowiły one 70 % ogółu kosztów, a w latach 2011, 2012 i 2013 odpowiednio 76 %, 78 % i 75%. Liczba osób objętych pomocą w formie gorącego posiłku - w 2010 r. wynosiła 590 osób, w tym 506 dzieci*, podczas gdy w 2011 r. z posiłku korzystało 716 osób, w tym 569 dzieci, w 2012 r. 709 osób, w tym 593 dzieci, a w 2013 r. 713 osób, w tym 576 dzieci. Z kolei wydatki na świadczenia pieniężne na zakup żywności stanowiły 30 % kosztów programu w 2010 r., 24 % w 2011 r., 22 % w 2012 i 25 % w roku ubiegłym.

* wraz z pomocą w formie posiłku w trybie art. 6a

Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Tabela nr 3: Zadania własne dotowane w 2013 roku

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	176	1 679	614 639
osób samotnie gospodarujących	134	1 322	X
osób pozostających w rodzinie	42	357	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	156	1 564	53 320

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **23 041 zł.**

Tabela nr 4: Zadania zlecone w 2013 roku

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	10	2 159	23 041

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Decyzje odmowne

W 2013 r. wydano ogółem 6052 decyzje administracyjne z zakresu świadczeń pomocy społecznej, w tym 70 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Tabela nr 5: Decyzje odmowne

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	2	
Przekroczone kryterium dochodowe	28	1
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	7	
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	6	
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	25	1
Liczba odmów ogółem	68	2

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 52 odwołania od decyzji administracyjnych i 3 zażalenia na postanowienia. Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- w 40 przypadkach utrzymało decyzje w mocy,
- w 6 przypadkach uchyliło decyzje w całości i przekazało sprawy do ponownego rozpatrzenia,
- w 1 przypadku częściowo utrzymało decyzję w mocy, a częściowo uchyliło i orzekło o przyznaniu pomocy,
- w 4 przypadkach stwierdziło uchybienie terminu do wniesienia odwołania, w tym dwukrotnie odmówiło przywrócenia terminu do wniesienia odwołania,
- 1 odwołanie nie zostało rozpatrzone,
- uchyliło w całości 2 postanowienia o odmowie wydania decyzji rygору natychmiastowej wykonalności, w tym 1 ponieważ zaskarżona decyzja stała się ostateczna i postępowanie w sprawie złożonego wniosku o nadanie decyzji rygору natychmiastowej wykonalności stało się bezprzedmiotowe,
- 1 postanowienie uchyliło w części dot. umorzenia postępowania administracyjnego i w części stwierdziło niedopuszczalność zażalenia.

Do SKO wpłynęło również 1 zażalenie na przewlekłe prowadzenie postępowania przez Ośrodek. Kolegium uznało zażalenie za bezzasadne.

Usługi opiekuńcze

W roku 2013 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez Śląski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Katowicach.

Usługami opiekuńczymi objęto 106 osób, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi – 1 osobę. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **233 025 zł.**

Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 10 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **23 041 zł.**

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób drugich, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy. Koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił 13,90 zł., usług specjalistycznych – 14,00 zł., specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 15,00 zł.

Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni. Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (od 1.10.2012 r. są to kwoty: 542 zł. na osobę samotnie gospodarującą i 456 zł. na osobę w rodzinie).

W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Gmina Racibórz w 2013 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **5 530 zł.**

W 2013 r. wydano 58 decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do w/w świadczeń, w tym 41 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń, 2 decyzje odmowne, 13 stwierdzających wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego źródła lub śmierci oraz 2 decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego.

Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkańiec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty. Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej, odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej. Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla

osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 6. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS na dzień 31 grudnia 2013 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu	2 910	76
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu	2 546	31
3.	DPS dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Serafitek w Białce Tatrzańskiej	2 547	1
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	2 569,40	8
5.	DPS dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 623	1
6.	DPS dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Przytocku	2 947	1
7.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	2 700	1
8.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	2 820	1
9.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	2 750,12	1
10.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	2 764	1
11.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Głogowie	3 260	2
12.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Wilkowicach	2 807,30	1
13.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Kopernikach	2 142,31	1
14.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	3 099	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2013 r. w domach pomocy społecznej przebywało 127 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz. W przypadku 30 umieszczonych rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 15 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. wydatki na DPS wyniosły **2 356 141 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2013 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **368 757 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W 2013 roku wydano 45 decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. na umieszczenie oczekuje 14 skierowanych.

Wypoczynek zimowy i letni

W 2013 r. 8 dzieci wyjechało do Pogorzeliczy, gdzie przebywały od 17 do 30 sierpnia. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Dzieci biorące udział w wypoczynku na koloniach czy obozach, poddane były oddziaływaniom psychologiczno – pedagogicznym, profilaktyczno – prewencyjnym oraz edukacyjnym. Celem tych oddziaływań było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami w przypadku dzieci z najuboższych rodzin oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań i uzdolnień własnych, budowanie pożądanych postaw społecznych, poznanie własnej wartości, indywidualnych zdolności, talentów i mocnych stron. Wyjazdy dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć szkolnych są alternatywną formą spędzenia wolnego czasu, a także możliwością poznania innych sposobów zachowań, niż te które panują w rodzinie i środowisku. Aktywny wypoczynek prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach ma pozytywny wpływ na rozwój psychofizyczny uczniów.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z bardzo ważnych i pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem,

że on sam zaangażuje się w proces zmian. Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem.

Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W 2013 r. zawarto 51 nowych kontraktów socjalnych (dla porównania, w latach 2012 - 2010 zawarto odpowiednio: 83,51 i 94 kontrakty socjalne).

Dzięki wzmożonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi poprzez aktywizowanie klientów do szukania pracy, wypełnianie kart aktywności zawodowej, realizację *Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY*, utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz rozmowom pracowników socjalnych z pracodawcami, 78 osobom udało się podjąć pracę.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 115 klientom uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu.

Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 17 klientów

Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2013 r. było usamodzielnienie 74 rodzin.

Pracownicy socjalni (2 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z

zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

Niebieska Karta. Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem „Niebieska Karta”. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) procedurę udzielania pomocy wszczynają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają formularz A (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego gminnego zespołu interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupy roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia. Ofiara przemocy otrzymuje formularz B (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie formularza C (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu formularza D (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie będzie wymagać wypełnienia tzw. „Niebieskiej Karty”.

W 2013 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (powołany zarządzeniem nr 1033/2012 Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 22.11.2012 r.) otrzymał 113 Niebieskich Kart sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji (105), przedstawicieli placówek oświatowych (3), pracowników socjalnych (4) i członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (1).

Dodatki mieszkaniowe

W 2013 r. przeprowadzane były wywiady środowiskowe na zlecenie Działu Dodatków Mieszkaniowych i Stypendiów oraz Działu Świadczeń Rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.). Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu przeprowadził weryfikację 58 złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Ponadto przeprowadzono 14 wywiadów środowiskowych celem ustalenia przez Dział Świadczeń Rodzinnych prawa doświadczenia w formie specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka *TECZA*, realizującym *Program Wychodzenia z Bezdomności*. W ramach tego programu Stowarzyszenie prowadzi Dom

dla Bezdomnych „Arka N” przy ul. Wiejskiej 18a oraz Centrum Matki z Dzieckiem *MAJA* przy ul. Sempołowskiej 5 w Raciborzu. Należy dodać, że działalność Centrum wspiera finansowo Powiat Raciborski.

W 2013 r. Ośrodek wydał decyzje o przyznaniu świadczenia w formie schronienia w Domu dla Bezdomnych „Arka N” dla 57 mężczyzn, w tym 22 nowym mieszkańcom. Zostały też wydane decyzje (dla 12 kobiet i 13 dzieci) o przyznaniu schronienia w Centrum Matki z Dzieckiem „Maja”.

W 2013 r. w Ośrodku „Arka N” łącznie przebywało 57 osób z Raciborza, z czego 2 osoby usamodzielnily się poprzez otrzymanie mieszkania z zasobów gminy Racibórz. Udało się również usamodzielnic 1 mieszkankę Centrum „Maja” (kobieta samotna), która otrzymała mieszkanie z zasobów gminy Racibórz a także stała pracą. Spośród mieszkańców Ośrodka „Arka N” 2 osoby podjęły pracę i kontynuowały zatrudnienie, zaś 1 osoba wykonywała pracę w ramach prac społecznie-użytecznych.

W Ośrodku należy przestrzegać regulaminu tej placówki. Za złamanie regulaminu grozi wykluczenie dyscyplinarne bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy. W 2013 r. 10 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 2 osoby samowolnie opuściły Ośrodek. Z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia 3 osoby zostały skierowane i zamieszkały w domu pomocy społecznej. Większość mieszkańców złożyła wnioski o przydział lokalu z zasobów gminy Racibórz. Podstawowym problemem jest długi okres oczekiwania na przydział lokalu (średni okres oczekiwania to 5 lat).

Pracownik socjalny pomaga osobom bezdomnym m. in. w załatwieniu bieżących spraw, polegających na kompletowaniu dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy; w uzyskaniu świadczeń takich jak: zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek rodzinny, świadczenia z pomocy społecznej; w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania. Ogółem przeprowadzono 269 wywiadów środowiskowych z osobami bezdomnymi oraz 91 wywiadów z osobami przebywającymi w Centrum „Maja”.

V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminy, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych.

Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa. W 2013 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **9 518 539 zł.**, wykonanie wyniosło **9 299 405,10 zł.**, z czego kwota **9 015 768,42 zł.** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **283 636 68 zł.** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 560 rodzin (3 868 dzieci). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 25% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do 200 zł.) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych, dochód w przedziale od 200 zł. do 539 zł. – 69% rodzin korzystających ze świadczeń, dochód w przedziale od 539 zł. do 623 zł. – 5% rodzin, natomiast dochód powyżej 623 zł. – 1% rodzin.

Około 60% beneficjentów korzystających z zasiłków rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 25% ogółu rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego, w tym rodziny z 4 i więcej dzieci to 15% rodzin.

W 2013 r. przyjęto **3 101** wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Wskutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) **1 173** decyzje przyznające zasiłek rodzinny;
- 2) **340** decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka;
- 3) **115** decyzje przyznające świadczenie pielęgnacyjne;
- 4) **194** decyzji przyznających dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 5) **374** decyzje przyznające zasiłek pielęgnacyjny;

6) **175** decyzji odmownych;

7) **730** zaświadczeń.

Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasiłek rodzinny	21 183	2 086 013
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	8 217	1 080 038
2.1	urodzenia dziecka	114	114 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	568	223 948
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 283	222 830
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 480	113 300
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	255	15 300
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 225	98 000
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 214	121 400
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	48	3 760
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	34	3 060
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	14	700
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3 510	280 800
3	Zasiłek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	29 400	3 166 051
4	Zasiłek pielęgnacyjny	16 054	2 456 262
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1437	800 958
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	19	9 880
7	Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	552	55 200
8	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6+7)	18 062	3 322 300
7	Razem świadczenia (poz. 3 + 8)	47 462	6 488 351
8	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	330	330 000
9	RAZEM	47 792	6 818 351

Zródło: Dane statystyczne Ośrodka

Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek Pomocy Społecznej opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 163 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **336 711 zł.** oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 44 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **29 902 zł.**

Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla **485** dzieci na ogólną kwotę **1 876 978 zł.** Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla **347** rodzin. Przeciętne miesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **156 415 zł,** a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **322 zł.** W 2013 r. Ośrodek otrzymał kwotę **301 948 zł.** tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

Ośrodek zarejestrował **435** dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 319 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 119 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 47 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 10 przypadkach;
- 5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 72 przypadkach.

W 2013 r. przyjęto **590** wniosków i pism o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Na skutek przyjętych wniosków wydano:

- 1) **409** decyzji przyznających świadczenie z funduszu alimentacyjnego;
- 2) **155** decyzji zmieniających,
- 3) **434** decyzji o zwrocie świadczenia dla dłużników alimentacyjnych,
- 4) **26** decyzji odmownych.

Zgodnie z uchwałami Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2013 r. kwotę **134 000 zł.** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych.

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. świadczeniobiorcy złożyli 11 odwołań od decyzji do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach. Samorządowe Kolegium Odwoławcze utrzymało w mocy 10 decyzji wydanych przez tut. Dział Świadczeń Rodzinnych, 1 decyzję uchyliło i sprawę przekazało do ponownego rozpatrzenia.

Stypendia socjalne

W roku 2013 Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **72 141 zł.** z budżetu miasta oraz kwotę **288 563 zł.** z budżetu państwa. Na skutek przyjętych wniosków przyznano 10 uczniom zasiłki szkolne na kwotę **4 288 zł.** oraz stypendia socjalne dla **235** uczniów na kwotę **311 914 zł.**

Dodatki mieszkaniowe

Z dniem 01.01.2012 r. wypłatę dodatków mieszkaniowych realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Budżet roku 2013 na ww. zadanie wyniósł **3 132 000 zł.** Przyjęto w okresie sprawozdawczym **2 347** wniosków na dodatki mieszkaniowe i przyznano decyzją dodatki na kwotę **3 121 241 zł.**

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE

Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym.

Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez: zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w godz.7.00-15.00 w dni robocze.

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne, pomoc finansową (zasiłek celowy, okresowy, stały), śniadanie, posiłek obiadowy dwudaniowy, podwieczorek).

Pomocy oraz wsparcia udzielają: kierownik, pracownik socjalny i terapeuta zajęciowy.

Frekwencja

Do DDPS uczęszczało w ciągu roku średnio 38 osób miesięcznie. W 2013 r. wydano 7 139 obiadów dwudaniowych, których łączny koszt wyniósł 61 395,40 zł. Osoby korzystające z usług Dziennego Domu uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę 31 484,39 zł., dodatkowo mogły korzystać nieodpłatnie z poczęstunku w postaci śniadań, których wydano 4 016, oraz okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 3 671.

Podopieczni Dziennego Domu Pomocy Społecznej aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych, wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

Przy DDPS działa zespół muzyczny o nazwie „Bez Echa”, który brał udział w występach estradowych w Klubie Osiedlowym „Cegielka”.

Zespół przygrywa również na organizowanych wewnętrznie imprezach m. in. balu karnawałowym, spotkaniach świątecznych, imprezach okolicznościowych .

Zorganizowane zostały:

- 1) zabawa karnawałowa, „Dzień Kobiet”, „Dzień Matki”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester” i zabawy plenerowe dla uczestników Dziennego Domu, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami. Jak co roku odwiedziono groby byłych podopiecznych Dziennego Domu z własnoręcznie wykonanymi stroikami,
- 2) śniadanie Wielkanocne dla podopiecznych i zaproszonych gości,
- 3) uroczyste spotkanie opłatkowe dla 32 osób. Podopiecznym wręczono paczki żywnościowe. W uroczystym spotkaniu wzięli udział zaproszeni goście: przedstawiciele władz miasta, duchowni i przedstawiciele Ośrodka.

Organizacja wycieczek

Zorganizowano pieszą wycieczkę nad Odrę połączoną z topieniem Marzanny. W dniu 15 maja 2013 r. zespół teatralny uczestniczył w Międzynarodowym Przeglądzie Umiejętności Artystycznych Domów Pomocy Społecznej PUMA 2013 w Dąbrowie Górniczej. Przedstawiono teatr kukiełkowy pt. „Bojka o Kapturku”, czyli Czerwony Kapturek po śląsku.

W dniu 11 czerwca 2013 r. podopieczni pojechali do Teatru Muzycznego w Gliwicach na przedstawienie „Mały Książę” w ramach nagrody dla wspomnianej wyżej grupy teatralnej.

W dniu 24 września 2013 r. odbyła się wycieczka do Tarnowskich Gór, gdzie zwiedzano Sztolnię Czarnego Pstrąga oraz zabytkową Kopalnię Srebra.

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi gościnnie występowały dzieci z Przedszkola nr 20 w Raciborzu z programem wokalnoinstrumentalnym. Zespół teatralny wystawił sztukę teatralną „Bojka o Kapturku” w Warsztatach terapii Zajęciowej w Raciborzu. Zespół „Bez Echa” występował w Klubie „Cegielka”.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- 1) ergoterapię:
 - a) prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie – kaptcie domowe, szaliki, serwetki, maskotki, poduszki, wykonanie kukiełek na przedstawienie,
 - b) prace z drewna - ramy do luster i obrazów, kwiaty drewniane,
 - c) zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
 - d) zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,
 - e) pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego;
- 2) arteterapię:
 - a) prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkło i folię, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage),
- 3) choreoterapię - ruch przy muzyce (tańce);
- 4) ludoterapię – gry i zabawy.

Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2013 r. dysponował 6 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31.12.2013 r. w mieszkaniach przebywało 10 osób dorosłych i czworo dzieci. Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 13 dorosłych i 3 dzieci. Jedna osoba zmarła, jedna osoba otrzymała mieszkanie z zasobów gminy, dwie zrezygnowały z tej formy pomocy.

Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości 18 438,46 zł. zgodnie z przyznaną decyzją uiściło 7 osób, natomiast 6 osób skorzystało z tej formy pomocy bezpłatnie.

W powyższych lokalach systematycznie dokonuje się technicznych przeglądów urządzeń sanitarnych, gazowych i elektrycznych. W ubiegłym roku wymieniono dwa tapczany, zakupiono pralkę automatyczną a w dwóch pokojach wymieniono zużyte meble. Łączny koszt utrzymania mieszkań chronionych wyniósł 65 000 zł.

Tabela nr 8. Wykaz mieszkań chronionych

MIESZKANIA DLA:	ADRES	ILOŚĆ POKOI
Kobiet	ul. Drzymały	3
	ul. Eichendorffa	3
	ul. Sienkiewicza	2
Mężczyzn	ul. Łąkowa	2
	ul. Głowackiego	3
	ul. Bosacka	2

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka i DDPS

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy.

Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2013 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 9. Liczba uczestników WTZ według miejsca zamieszkania

GMINA	ILOŚĆ UCZESTNIKÓW
Racibórz	41
Kornowac	4
Rudnik	3
Nędza	8
Kuźnia Raciborska	6
Krzyżanowice	7
Krzanowice	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka i WTZ

Osoby niepełnosprawne są dowożone na zajęcia dwoma mikrobusami. Codziennie transportujemy 12 osób z terenu gminy Racibórz oraz 14 osób z terenu powiatu raciborskiego. Zajęcia z uczestnikami w Warsztacie trwają tygodniowo 35 godzin, tj. 7 godzin dziennie, 5 dni w tygodniu od 8.00 do 15.00. W okresie od 1.08.2013 r. do 31.08.2013 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego:

- upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym - 20 osób,
- upośledzenie umysłowe w stopniu znacznym - 7 osób,
- niepełnosprawność sprzężona - 43 osób.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach organizowanych w Raciborzu. Były to: kiermasz karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, III Obchody

Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej pt. „Jeśli pomagać to wspólnie”, stragany z pracami wykonanymi na zajęciach warsztatowych (na Zamku Raciborskim, Wielkanocny, na Festiwalu Sztuki i Kultury Japońskiej „Budo” oraz Bożonarodzeniowy w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu). Dochód ze sprzedaży w kwocie 15 014 zł. w całości został przeznaczony na integrację społeczną uczestników.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2013 roku kontynuowano zajęcia, które miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Przeprowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać uczestników z działalnością wybranych zakładów, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu wybranym osobom praktyk zawodowych. Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z pięcioma zakładami dla siedmiu podopiecznych Warsztatu. Były to: Urząd Miasta Racibórz, Agencja Promocji Ziemi na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Zamtech Centrum Techniki Racibórz, Urząd Skarbowy w Raciborzu i Raciborskie Centrum Kultury.

Wybrane osoby odbywały dwa razy w tygodniu 3-4 godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz opiekun ze strony przyjmującego (zgodnie z umową). Dwie osoby po odbytych praktykach zawodowych są gotowe do podjęcia pracy. W tym celu przeprowadzane są rozmowy.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika. W sumie aktywizacją zawodową objętych zostało 12 osób.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji uczestników prowadzona w poszczególnych pracowniach, została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji.

W 2013 r. na 70 uczestników ocenie trzyletniej poddano 3 osoby, ocenie rocznej i półrocznej 70 osób.

Szczegółowo ocena w poszczególnych sferach kształtowała się następująco:

- w zakresie umiejętności zawodowych u 39 uczestników nastąpił rozwój umiejętności, u 2 uczestników odnotowano regres, a u 29 osób nie odnotowano zmian,
- w zakresie zaradności osobistej u 31 osób odnotowano wzrost, u 1 osoby regres, a u pozostałych 38 nie odnotowano zmian.

VIII. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

„Projekt aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w roku 2013 zakończył realizację dwuletniego projektu systemowego w ramach Poddziałania 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*, Działania 7.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji*, Priorytetu VII *Promocja Integracji Społecznej* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Cel główny oraz cele szczegółowe Projektu

Głównym Celem Projektu był: wzrost aktywności zawodowej, społecznej, kulturalnej, zdrowotnej 24 kobiet i 20 mężczyzn zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciborzu w latach 2012/2013.

Cele szczegółowe, które zaplanowano osiągnąć to:

- umożliwienie i ukierunkowanie do zmniejszania bierności oraz zniechęcenia w pełnieniu ról społecznych, rodzinnych i rozwijania samodzielności;
- podniesienie poziomu umiejętności zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych;
- zmniejszenie pogłębiania się wykluczenia społecznego poprzez właściwe ich ukierunkowanie.

Powyższe cele są zgodne ze strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Racibórz na lata 2007 – 2020, jej celem strategicznym: *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*, a także są zgodne z celami strategicznymi PO KL 2007 – 2013.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Środki finansowe zostały przyznane w formie dotacji rozwojowej na podstawie aneksu nr 6 do umowy z dnia 01.08.2012 r. zawartą pomiędzy Samorządem Województwa Śląskiego (zwanym „Instytucją Pośredniczącą”) a Miastem Racibórz – Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Raciborzu (zwanym „Beneficjentem”) na lata 2012 – 2013 w łącznej kwocie **681 754,00** PLN (2012 r. – 345 840,29 PLN, 2013 r. – 335 913,71 PLN) warunkiem udziału w Projekcie było wniesienie wkładu własnego w wysokości 13% wartości Projektu w kwocie 88 628,02 PLN (2012 r. – 44 313,94 PLN, 2013 r. – 44 314,08 PLN). W roku 2013 wydano kwotę 283 625,63 w tym wkładu własnego 47 849,03 PLN.

Grupa docelowa Projektu w latach 2012/2013 obejmowała 44 osoby (24 kobiety i 20 mężczyzn) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy

społecznej, będących w wieku aktywności zawodowej. Całość grupy zgodnie z obowiązującymi wytycznymi stanowić miało również 10% osób niepełnosprawnych.

W Projekcie w 2013r. udział wzięły 24 osoby (12 kobiet i 12 mężczyzn).

Do udziału w Projekcie uczestnicy zostali zakwalifikowani przez Komisję Rekrutacyjną po spełnieniu takich kryteriów jak: poziom motywacji do pozytywnych zmian (opinia pracownika socjalnego), wiek aktywności zawodowej, zagrożenie wykluczeniem społecznym.

W ramach zawartych kontraktów socjalnych, uczestnicy objęci byli wsparciem w formie:

- instrumentów aktywnej integracji, pracy socjalnej,
- zasiłków i pomocy w naturze (wkład własny OPS).

ETAPY realizacji Projektu

I. Pierwszym etapem w Projekcie było Spotkanie wstępne z kandydatami/kandydatkami zakwalifikowanymi do udziału w Projekcie.

II. Drugi etap to realizacja instrumentów aktywnej integracji, takich jak:

a) aktywizacja społeczna

- Wsparcie psychologiczne dla uczestników Projektu realizowanego przez OPS (zajęcia indywidualne i grupowe),
- Treningi kompetencji i umiejętności społecznych:
 - Zarządzanie czasem własnym oraz budżetem gospodarstwa domowego,
 - Szkoła rodzica, jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły,
 - Warsztaty dbania o higienę osobistą i własny wizerunek,
 - Warsztaty dbania o higienę osobistą i własny wizerunek – praktyczne zastosowanie usługa fryzjerska i pielęgnacja urody
- Działania o charakterze środowiskowym:
 - Treningi umiejętności zachowania w miejscach publicznych,
 - Spotkania Integracyjne (Dzień Matki, Dzień Dziecka, Dzień Ojca)

b) aktywizacja zawodowa

- Wsparcie doradcy zawodowego dla uczestników Projektu realizowanego przez OPS (zajęcia indywidualne i grupowe),
- Kucharz małej gastronomii z obsługą kasy fiskalnej,

- Magazynier – Sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej,
- Kierowca wózków jezdniowych z napędem silnikowym oraz kurs w zakresie bezpiecznej obsługi wymiany butli gazowych w wózkach wyposażonych w te urządzenia,
- Prawo jazdy kat. B

c) aktywizacja zdrowotna

- Poradnictwo specjalistyczne – Promocja zdrowia
 - Moduł I Profilaktyka na temat uzależnień
 - Moduł II Profilaktyka na temat kobiecego układu płciowego i nie tylko
 - Moduł III Profilaktyka na temat zdrowia dziecka
 - Moduł IV Profilaktyka zdrowia – nowotwory nie takie straszne?
 - Moduł V Pierwsza pomoc
- Działania o charakterze środowiskowym
 - Treningi prozdrowotne
- Usługa stomatologiczna

d) aktywizacja edukacyjna

- Zgodnie z zapisami Dokumentacji naboru projektów systemowych w ramach Poddziałanie 7.1.1 i 7.1.2 na lata 2012-2013 – pkt 2.1 Kryteria dostępu, pkt 4. Skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnianiem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym, jeżeli na etapie analizy predyspozycji i potrzeb uczestnika Projektu zostanie zdiagnozowana potrzeba uwzględnienia powyższego instrumentu.

Warsztaty z zakresu aktywizacji społecznej miały na celu wzrost samooceny, motywacji do działania, poczucia odpowiedzialności i zaufania we własne siły. Miały również sprawić, aby poprawił się tzw. „wizerunek” zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn.

Warsztaty z zakresu „Zarządzania czasem własnym oraz budżetem gospodarstwa domowego” miały poprawić umiejętność zarządzania finansami domowymi przez danego uczestnika/daną uczestniczkę. Z kolei „Szkola rodzica ...” miała zwiększyć świadomość uczestników/uczestniczek praw i obowiązków wobec dzieci, rodziny.

Dla zapewnienia równego dostępu do działań środowiskowych m. in. umieszczono informację w Internecie. Wiele działań było nakierowanych na niwelowanie negatywnych stereotypów dotyczących ról kobiet i mężczyzn w społeczeństwie. Dаты i godziny spotkań były dobierane tak, aby umożliwić udział jak największej liczby potencjalnych odbiorców.

Szkolenia i kursy zawodowe miały na celu „doposażenie” uczestników w nowe,

dotkliwe kwalifikacje zawodowe. Miały na celu zdobycie przez nich wiedzy i umiejętności praktycznych, które mogą być pomocne w poszukiwaniu zatrudnienia.

Starano się także przełamać stereotypowe podejście do podjęcia zatrudnienia w zawodach uznawanych jako typowo „męski”, lub typowo „kobięcy”.

Spotkania z lekarzami w ramach aktywizacji zdrowotnej miały na celu wyrównywanie szans, pokazanie problemów z różnego typu uzależnieniami, które dotyczą obu płci, problemów tzw.: „kobięcych”, aby uświadomić mężczyznom w tym temacie, oraz problemów typu rak jelita grubego, prostata, aby uświadomić kobiety w tym temacie. Zajęcia z pediatrą miały doposażyć kobiety w dodatkową wiedzę na temat opieki, troski nad potomstwem, a mężczyznom z kolei miały uświadomić jak ważna jest pielęgnacja, dbałość o dzieci. Zajęcia z ratownikiem medycznym miały na celu nauczyć udzielania pierwszej pomocy.

Poprzez Treningi prozdrowotne pokazywano uczestnikom, że nie ważna jest płeć, wiek, stan zdrowia, ponieważ każdy z nas jest człowiekiem i można wspólnie ćwiczyć. Przez wspólne zajęcia można nauczyć się pewnych zachowań, które powodują, że stajemy się lepsi i nie patrzymy na osoby niepełnosprawne niejednokrotnie ze „współczuciem”, też czy „odrzuconiem”.

III. Trzeci etap to Spotkanie podsumowujące Projekt.

Dodatkowe DZIAŁANIA podejmowane w Projekcie

W ramach Projektu uczestnicy mogli korzystać również z sali komputerowo-internetowej i punktu konsultacyjnego (dyżury pracowników socjalnych), czynnego w środę i czwartek przy ul. Londzina 46/9. Tam chętne osoby mogły skorzystać z konsultacji, porad i pomocy udzielanych przez kompetentnych pracowników socjalnych, a także mogły skorzystać z dostępu do komputera i Internetu w celu nauki poprawnego pisania dokumentów aplikacyjnych, czy poszukiwania pracy.

Do powyższego punktu uczestnicy przychodzili wraz z dziećmi. OPS zapewniał dzieciom opiekę, możliwość spędzenia czasu z rodzicami, a także wspierał rozwój plastyczny, manualny, a przez to intelektualny dzieci.

W roku szkolnym pracownicy pomagali dzieciom w rozwiązywaniu zadań domowych. Zachęcali rodziców do tego, aby dzieci uczestniczyły w różnego rodzaju kółkach zainteresowań organizowanych w szkołach bądź na terenie miasta Raciborza.

Zorganizowano również promocję Projektu poprzez tzw. gadżety promocyjne, plakaty, ulotki. Te ostatnie materiały rozwieszane były na słupach ogłoszeniowych na terenie miasta Racibórz i w jego okolicach oraz rozdawane instytucjom, a także wykonawcom, trenerom.

Kontynuowano prowadzenie strony internetowej pod domeną: www.drogadopracy.ops-raciborz.pl. Na stronie umieszczane są aktualne działania podejmowane w trakcie realizacji Projektu. Można również znaleźć tam programy, harmonogramy poszczególnych szkoleń, warsztatów, czy zdjęcia.

EFEKTY realizacji Projektu:

- z pomocy w ramach Projektu skorzystały 24 osoby – 12 K (kobiet) i 12 M (mężczyzn) – w tym 3 osoby posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
- 15 osób – 8 K i 7 M zostało doposażonych w nowe kwalifikacje zawodowe – dzięki kursom podniosły się kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Uczestnicy stali się „bardziej atrakcyjni” dla przyszłych pracodawców, którzy szukają pracowników z konkretnym przygotowaniem zawodowym, a także mają możliwość przyjęcia oferty pracy poza miejscem zamieszkania.
- 20 osób – 9 K i 11 M zostało doposażonych w umiejętności poruszania się po rynku pracy, poszukiwania pracy, a także umiejętności zachowania się na rozmowie kwalifikacyjnej.
- 11 osób – 7 K i 4 M zostało doposażonych w umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych w kontaktach osobistych i rodzinnych.
- u 18 osób – 10 K i 8 M nastąpił wzrost świadomości praw i obowiązków względem rodziny i społeczeństwa, wzrost samodzielności, wiary we własne siły i możliwości, wzrost punktualności, koncentracji i zaangażowania w podejmowane zadania, wzrost umiejętności pracy w zespole oraz korzystania z technologii informatycznych, a także nastąpiła poprawa wizerunku oraz higieny osobistej.
- udział w Projekcie zakończyło 20 osób – 9 K i 11 M.
- wartością dodaną Projektu jest uzyskanie zatrudnienia przez jego uczestników. W trakcie realizacji Projektu pracę znalazło 10 osób – 2 K i 8 M.
- wartością dodaną Projektu jest również wzrost liczby osób mających dostęp do szkoleń współfinansowanych z UE oraz dostarczenie usług, które byłyby niemożliwe do zrealizowania, gdyby nie wsparcie z EFS.

Projekt „W tobie jest moc”

Pracownicy socjalni zorganizowali grupę wsparcia dla kobiet będących ofiarami przemocy domowej wobec których rozpoczęto procedurę „Niebieskiej Karty”. Do projektu wybrano kobiety, które doświadczają przemocy nie dłużej niż dwa lata, sprawca przemocy (mąż bądź konkubent) nadużywa alkoholu i procedura „Niebieskiej Karty” prowadzona była nie dłużej niż dwa lata. W oparciu o te kryteria wyłoniono 20 kandydatek, z którymi przeprowadzono rozmowę. Zgodę na udział w projekcie udzieliło 7 kobiet.

Projekt obejmował cykl sześciu dwugodzinnych spotkań w okresie od 27 września do 20 listopada. Za cel projektu postawiono sobie poinformowanie uczestniczek o możliwościach obrony przed sprawcą i o przysługujących im prawach oraz budowanie poczucia własnej wartości. Organizatorami kierowała też chęć pomocy kobietom w powrocie do samodecydowania, samorealizacji i ponoszenia odpowiedzialności za swoje życie. Cele te udało się osiągnąć w dużej mierze dzięki udziałowi zaproszonych specjalistów, którzy w sposób przystępny i praktyczny dzielili się swoją wiedzą. Grupa wsparcia umożliwiła uczestniczkom bezpośredni kontakt ze specjalistami ds. przemocy, tj. przewodniczącą zespołu interdyscyplinarnego, terapeutą oraz członkiem Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Centrum Profilaktyki „Drogowskaz”, dzielnicowym oraz kuratorem sądowym.

Uczestniczki nabyły podstawową wiedzę o przysługujących im prawach jako ofiarom przemocy domowej i zapoznano je z działalnością instytucji na rzecz ofiar przemocy, znajdujących się na terenie miasta Racibórz. Członek GKRPA i terapeuta w jednej osobie, uczył umiejętności postępowania ze sprawcą przemocy nadużywającym alkoholu. Kontakt z dzielnicowym pomógł uczestniczkom w nabyciu praktycznych umiejętności radzenia sobie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Kobiety zdobyły też wiedzę o tzw. „furtce bezpieczeństwa”. Dzięki udziałowi kuratora zawodowego uczestniczki zapoznano z regulacjami prawnosądowymi, dokumentacją sądową (wnioski o eksmisję, wymeldowanie, alimenty, separację, rozwód i w postępowaniach karnych, np. znęcanie się) czy zasadami zachowania się na sali rozpraw.

Nie bez znaczenia dla kobiet z grupy wsparcia był kontakt z innymi osobami doświadczającymi przemocy. Było to niezwykle cenne i wzmacniające doświadczenie. Kobiety nie tylko dzieliły się doświadczeniem, ale również mocno się wspierały i utrzymywały kontakt poza grupą wsparcia, co zostało zaobserwowane po zakończeniu grupy.

Powyższe działania Ośrodka wpisują się w realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2017.

Konferencja „Pomagaj świadomie”

Dnia 22 października w siedzibie Raciborskiego Centrum Kultury w Raciborzu przy ul. Chopina 21 odbyła się konferencja poświęcona profilaktyce sieroctwa społecznego pt. „Pomagaj Świadomie”. Konferencja odbyła się we współpracy z Raciborskim Centrum Kultury. Patronem Konferencji był Prezydent Miasta Racibórz. Konferencję prowadzili pracownicy OPS.

Na konferencje zaproszeni zostali prelegenci, którzy omawiali tematy: Pani Danuta Wiecha, prezes Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych "PRO FAMILIA", terapeuta rodzinny, mediator zaprezentowała temat - „Dziecko po traumie a rodzina zastępcza”, Pan Arkadiusz Andrzejewski, dyrektor Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku - „Budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem na przykładzie Rybnika”, Pani Aurelia Bindacz przewodnicząca raciborskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - „Dziecko mimowolnym świadkiem przemocy”, Pan Sylwester Pajęcki, dyrektor Wrocławskiego Centrum Opieki, Wychowania i Adopcji - „Wrocławska podróż do wolontariatu jako forma wsparcia pieczy zastępczej”, Pan Adam Reszka, kurator zawodowy przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu - „Pedagogika ulicy jako forma wsparcia wychowania dzieci i młodzieży” natomiast Pan Jarosław Pleta dyrektor Centrum Szkoleniowego T.R.A.D. "Szansa", terapeuta neurorozwoju omówił temat: „Lokalny – gminny system wspierania rodziny”. W imieniu gospodarzy głos zabrała wiceprezydent, Pani Ludmiła Nowacka.

Na konferencję zaproszeni zostali przedstawiciele władz miasta, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu, dyrektorzy gminnych i miejskich ośrodków pomocy społecznej z okolic Raciborza, przedstawiciele stowarzyszeń, towarzystw, poradni rodzinnych, terapeutów, a także dyrektorzy i pedagodzy z raciborskich przedszkoli, szkół i żłobka. Zaproszono również przedstawicieli prasy, radia i telewizji.

Podczas konferencji zaprezentowano rękodzieła wykonane przez podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej. Podczas konferencji zostały zaprezentowane również przedmioty wykonane przez klientów Dziennego Domu Pomocy Społecznej.

Na zakończenie konferencji gości zaproszono na spektakl pt. „Nic nie zrobiłam” amatorskiej grupy teatralnej z Zakładu Karnego w Lublińcu. Odtwórczyniami spektaklu były kobiety osadzone w Zakładzie Karnym w Lublińcu. Na wstępie Pani Ewa Gimińska wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej przybliżyła zebranim gościom idee działalności teatru. Następnie grupa teatralna pod opieką personelu penitencjarnego zaprezentowała spektakl dotyczący problematyki przemocy w rodzinie.

W organizację konferencji zaangażowane były lokalne firmy – partnerzy konferencji: firma usługowa „intex”, restauracje „Kalimera” i „Vintagecafe” oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „Tęcza”. Firma „intex” przygotowała zaproszenia w atrakcyjnej cenie, restauracja „Kalimera” przygotowała i dostarczyła posiłki dla zaproszonej grupy teatralnej z Zakładu Karnego natomiast restauracja „Vintage Cafe” udostępniła restaurację na czas poczęstunku grupy teatralnej. Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „Tęcza” pokryło koszty delegacji prelegentów.

Nadrzędnym celem konferencji była wymiana doświadczeń, zaprezentowanie dobrych praktyk oraz zintensyfikowanie współpracy pomiędzy osobami zaangażowanymi w pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej z naciskiem na efektywną pomoc dzieciom. W celu utrzymania współpracy wskazanym jest wprowadzenie takiej konferencji jako stałego elementu działań w Raciborzu i takie głosy pojawiały się na konferencji wśród przybyłych gości.

IX. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą / rodziną. Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

Spotkania, akcje

Przeprowadzono akcję informacyjną dotyczącą realizacji programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* kierowaną do dyrektorów placówek oświatowych poprzez przekazanie informacji o możliwości poszerzenia bazy żywieniowej w placówkach i doposażenia istniejącej oraz poszerzenia kręgu adresatów Programu poza standardową grupę świadczeniobiorców – bez procedur przewidzianych ustawą o pomocy społecznej.

W ramach akcji *Świąteczny upominek* Ośrodek wytypował 70 dzieci z rodzin najuboższych do wzięcia udziału w jasełkach. Podczas spotkania dzieci otrzymały paczki świąteczne. Organizatorem akcji był lokalny kościół.

Zaproszono 51 osób samotnych na Wigilię organizowaną przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

Zakład pracy „Rafako”, Śląski Oddział Straży Granicznej oraz pracownicy Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu byli sponsorami darów dla dzieci i rodzin klientów Ośrodka Pomocy Społecznej. Dzięki darczyńcom do rodzin trafiły paczki żywnościowe, odzież, meble, artykuły AGD i środki czystości.

W ramach współpracy z *Caritas Diecezji Opolskiej* Rejon Racibórz, Ośrodek wydał 23 karty pomocy żywnościowej dla osób najuboższych z terenu miasta Racibórz. Wytypowane osoby otrzymały pomoc w formie darów żywnościowych przekazanych w ramach unijnego programu PEAD.

Prace społecznie – użyteczne

W dniu 23 stycznia 2013 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2013 pomiędzy Starostwem Powiatowym w Raciborzu a Urzędem Miasta Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie – użytecznych.

Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia, możliwości aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających z pomocy społecznej. Świadczenia dla osób wykonujących prace społecznie – użyteczne wypłacane są ze środków Urzędu Miasta Racibórz oraz Funduszu Pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Na podstawie złożonych przez zakłady pracy zapotrzebowań do prac społecznie – użytecznych przystąpiło 36 osób. Kandydaci musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku i korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie-użyteczne mogła przepracować do 10 godzin tygodniowo. Koszt jednej godziny pracy (na dzień 31.12.2013 r.) wynosił 8,00 zł.

X. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2013r. 2 osoby ukończyły semestralne studia podyplomowe w zakresie „Mediacje i negocjacje społeczne” w Wyższej Szkole „HUMANITAS” Wydział Administracji i Zarządzania z siedzibą w Sosnowcu w ramach Projektu Systemowego pod nazwą "Kształcenie i doradztwo kadr pomocy społecznej województwa śląskiego", 1 osoba ukończyła studia magisterskie na kierunku pedagogika o specjalności: pedagogika resocjalizacyjna i terapia pedagogiczna, 1 osoba kontynuuje studia licencjackie na kierunku socjologia o specjalności: zarządzanie zasobami ludzkimi, 2 osoby rozpoczęły kurs I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny w Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Bielsku-Białej w ramach projektu systemowego pod nazwą „Kształcenie i doradztwo dla kadr pomocy społecznej i integracji społecznej województwa śląskiego”, 3 osoby rozpoczęły kurs na II stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny o specjalności: Praca socjalna z osobą, rodziną z problemami przemocy” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pracownicy Ośrodka korzystali ze szkoleń organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Centrum Doradztwa i Kształcenia *Nowe Przetargi*, Ośrodek Twórczej Interwencji w Katowicach, Instytut Rozwoju Służb Społecznych w Katowicach, *ELLEX Z.U.H* w Rybniku, *TOTAL EXPERT* w Sosnowcu, Centrum Szkoleń *TAXUS* Katowice, Urząd Miasta w Raciborzu, Rybnicki Inkubator Technologiczny oraz inne ośrodki szkoleniowe:

- 1) Dział Świadczeń Rodzinych – 3 pracowników uczestniczyło w 3 szkoleniach z zakresu świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego;
- 2) Dział Administracyjno-Gospodarczy – uczestniczył w 8 szkoleniach: z zakresu prawa pracy, zmiany w urloпах macierzyńskich i rodzicielskich, rozliczeń czasu pracy, zamówień publicznych w projektach współfinansowanych z EFS, uregulowań dot. rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach publicznych za rok 2013, zamówień publicznych do 14 tyś. euro, korzystania z platformy ePUAP, zarządzania kosztami produktów energetycznych - uczestniczyły 4 osoby;
- 3) Dział Finansowo-Księgowy uczestniczył w 6 szkoleniach w zakresie zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, rozliczania podróży służbowych, działalności socjalnej, problemów rachunkowości budżetowej z uwzględnieniem wydatków strukturalnych, zmian w podatku dochodowym od osób fizycznych, programu *Płatnik* 9.01.001 - uczestniczyło 3 pracowników;
- 4) Dział Pomocy Środowiskowej uczestniczył w 8 szkoleniach z zakresu zmian w systemie pomocy społecznej, problematyki z zakresu pomocy społecznej, realizacji zadań zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, budowania zespołu interdyscyplinarnego, polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpracy instytucji rynku pracy i pomocy społecznej, budowania partnerstw lokalnych, obsługi Systemu Informatycznego *HELIOS-POMOC SPOŁECZNA* – uczestniczyło 11 osób;
- 5) Dział Realizacji Świadczeń uczestniczył w 3 szkoleniach z zakresu obsługi Systemu Informatycznego *HELIOS-POMOC SPOŁECZNA*, konsultacji Formularza Oceny Zasobów Pomocy Społecznej po zmianach, utworzenia Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej – uczestniczyły 2 osoby;
- 6) Warsztat Terapii Zajęciowej uczestniczył w 1 szkoleniu dotyczącym seksualności osób niepełnosprawnych – udział wzięło 5 osób.

W ramach realizowanego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki organizowanego przez Regionalny Ośrodek EFS Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach - Wydział zamiejscowy w Rybniku, odbyły się 3 szkolenia dla pracowników Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY z zakresu realizacji, rozliczania, monitoringu i ewaluacji projektów systemowych przez OPS w ramach POKL - udział wzięło 3 pracowników.

W szkoleniach okresowych z zakresu BHP przeszkolonych zostało 28 pracowników.

XI. REMONTY I ZAKUPY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2013 roku w budynku przy ul. Sienkiewicza 1 dokonano remontu trzech pomieszczeń. Zakres robót obejmował malowanie, wymianę podłogi, kafelkowanie wraz montażem bojlera do ogrzewania wody.

W biurcu przy ul. C. Skłodowskiej 5/1b dokonano remontu i malowania pomieszczeń, które zostały zalane z sieci wodociągowej przez lokatora.

Powyższe prace zostały wykonane przez pracownika Ośrodka.

W Dziennym Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ocickiej 13a, firma zewnętrzna wykonała remont piwnicy polegający na usunięciu wilgoci, odgrzybieniu ścian wraz z malowaniem oraz naprawę i konserwację schodów wewnętrznych w klatce schodowej.

W zakresie komputeryzacji i wyposażenia zakupiono m. in. 3 zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem, 2 drukarki laserowe, zasilacze UPS, 3 monitory LCD oraz szafy biurowe do przechowywania akt podopiecznych.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) seniorzy mieli godną, radosną i aktywną starość w domach pomocy społecznej, w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta;
- 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;

- 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
- 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
- 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec bezdomności;
- 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych.

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1. Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2013 r.	4
Tabela nr 2. Zadania własne w 2013 r.	6
Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2013 r.	8
Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2013 r.	8
Tabela nr 5. Decyzje odmowne	9
Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2013 r.	12
Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne	19
Tabela nr 8. Wykaz mieszkań chronionych	24
Tabela nr 9. Liczba uczestników WTZ według miejsca zamieszkania	25